

Hur ska vi förhålla oss till osäkerheterna i klimatprojektionerna när vi ska fatta beslut idag?

Per Wikman-Svahn

Forskare, Avdelningen för filosofi, KTH

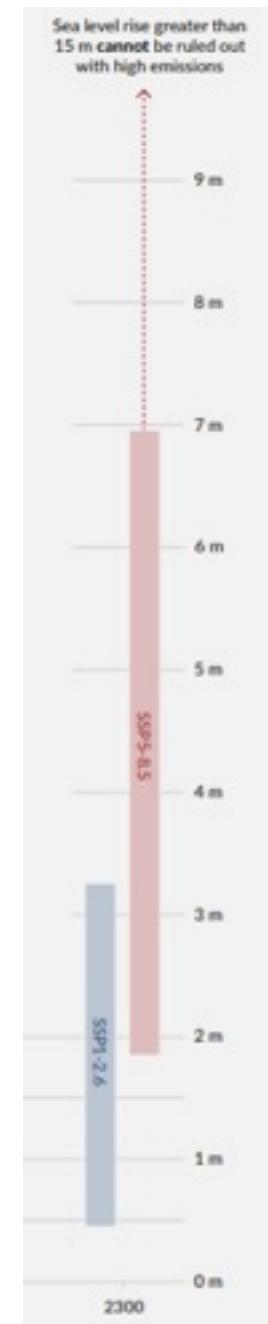
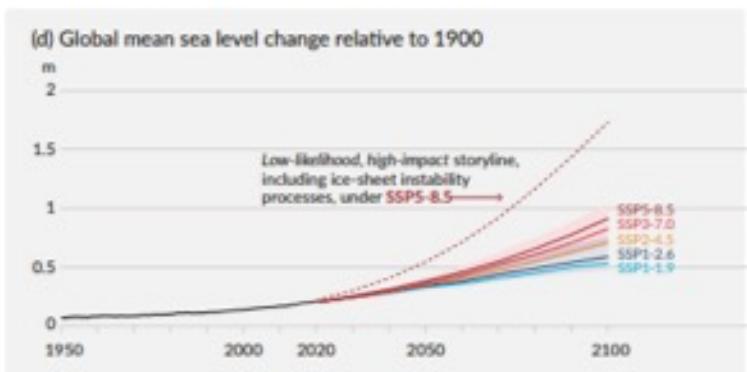
Exempel på sektorer med långa livstider och stor potentiell utsatthet (exponering) för klimatförändringar

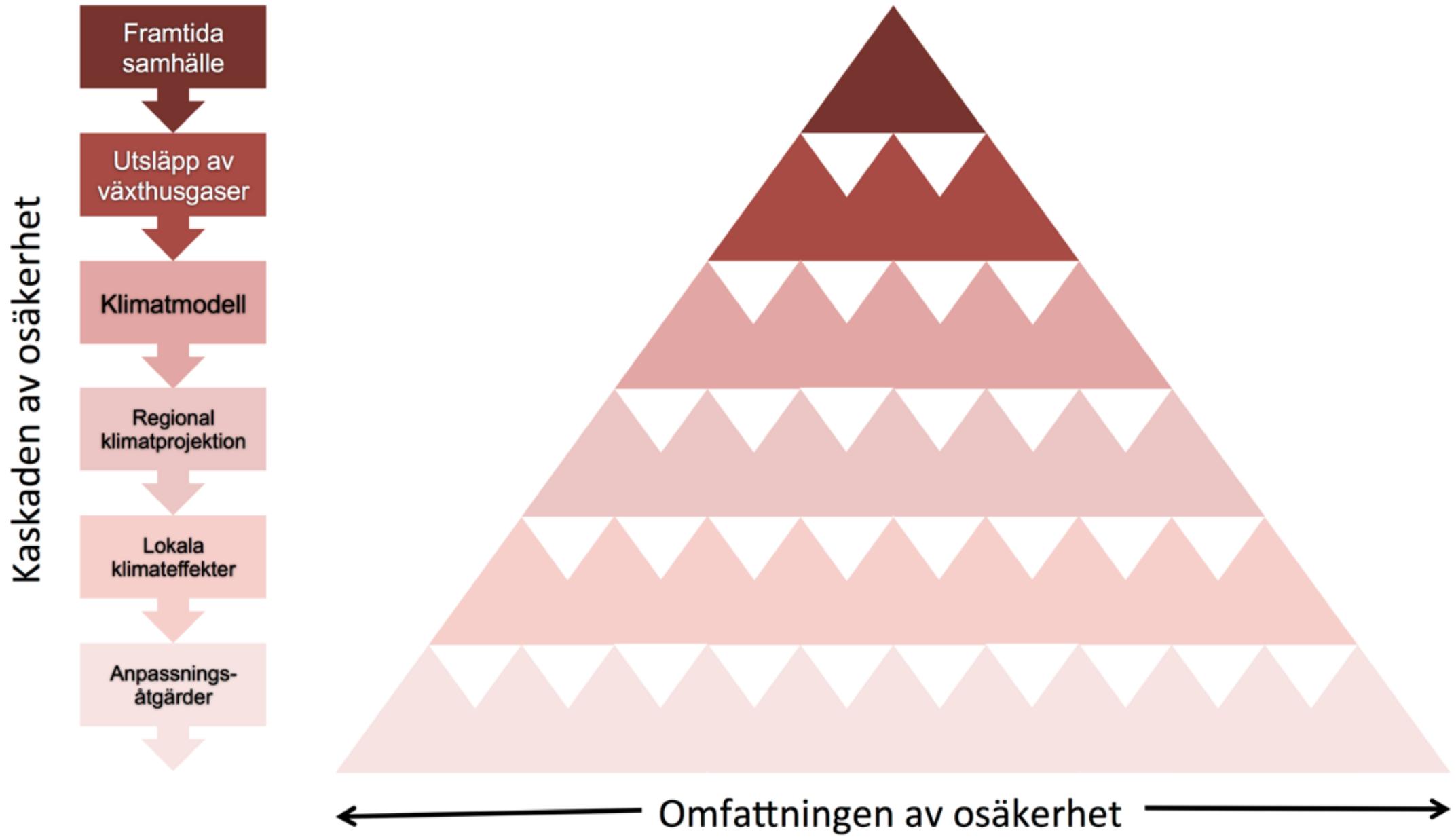
Sektor	Tidsskala	Exponering
Vatteninfrastruktur (t.ex. dammar och reservoarer)	30–200 år	+++
Fysisk planering (t.ex. längs vattendrag eller i kustområden)	> 100 år	+++
Översvämningsskydd (t.ex. vallar)	30–150 år	+++
Byggnader och hus (t.ex. isolering, fönster)	30–150 år	++
Transportinfrastruktur (t.ex. hamnar och broar)	30–200 år	+
Stadsplanering (t.ex. förtäning, parker)	> 100 år	+
Energiproduktion (t.ex. kylsystem för kärnkraft)	20–70 år	+

Ju fler plustecken, desto högre grad av exponering för klimatförändringar. Anpassad från Hallegatte (2009).

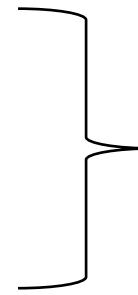
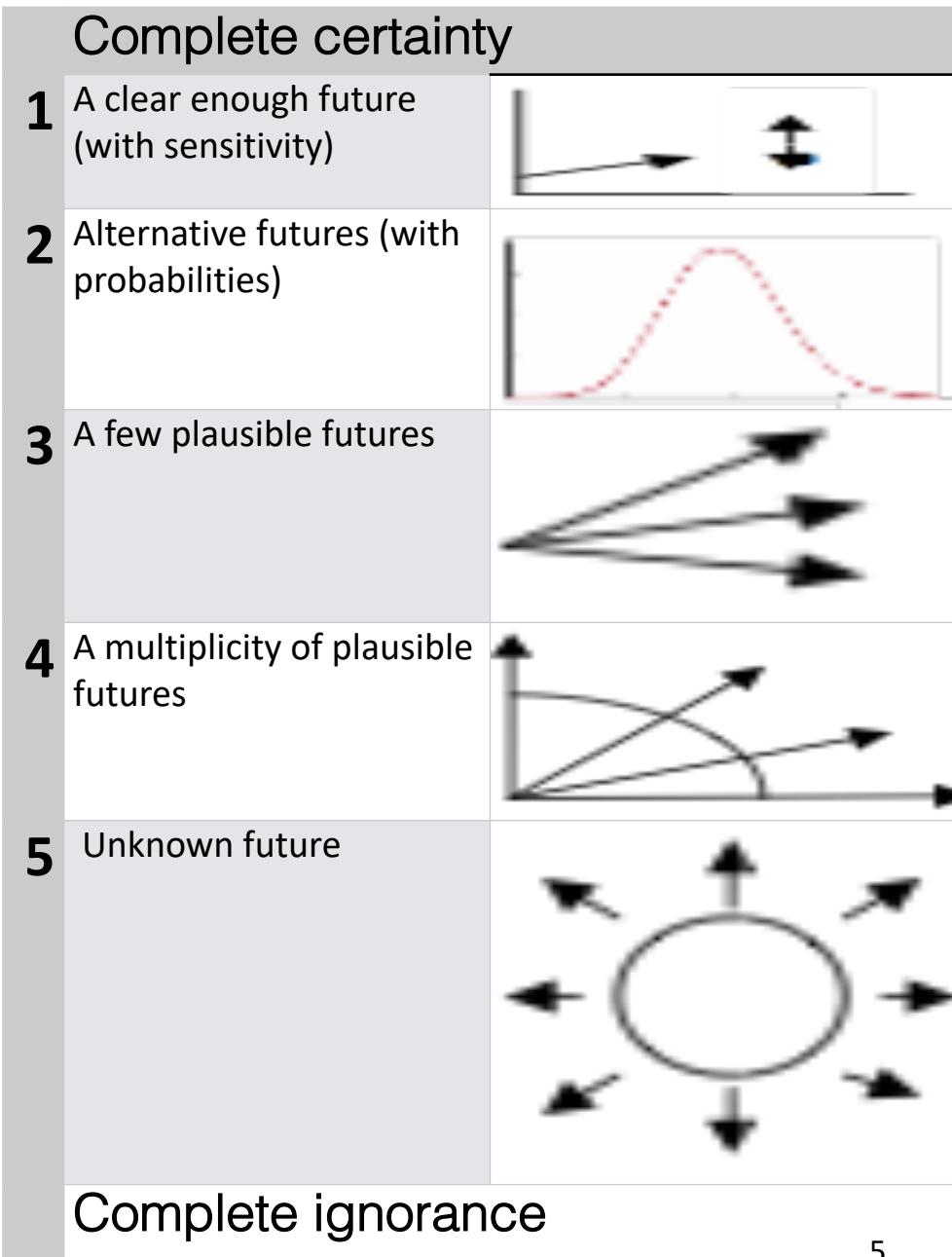
Osäkerheterna vad gäller t.ex. havsnivåhöjning är extremt stora över längre tid.

“Sea level rise greater than 15 m cannot be ruled out with high emissions” (for year 2300)

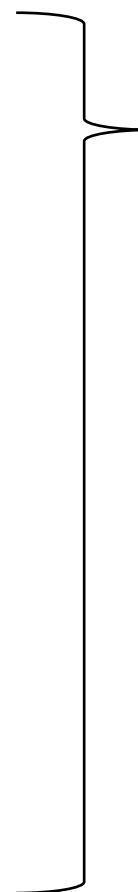

Anpassad från Wilby & Dessai 2010).

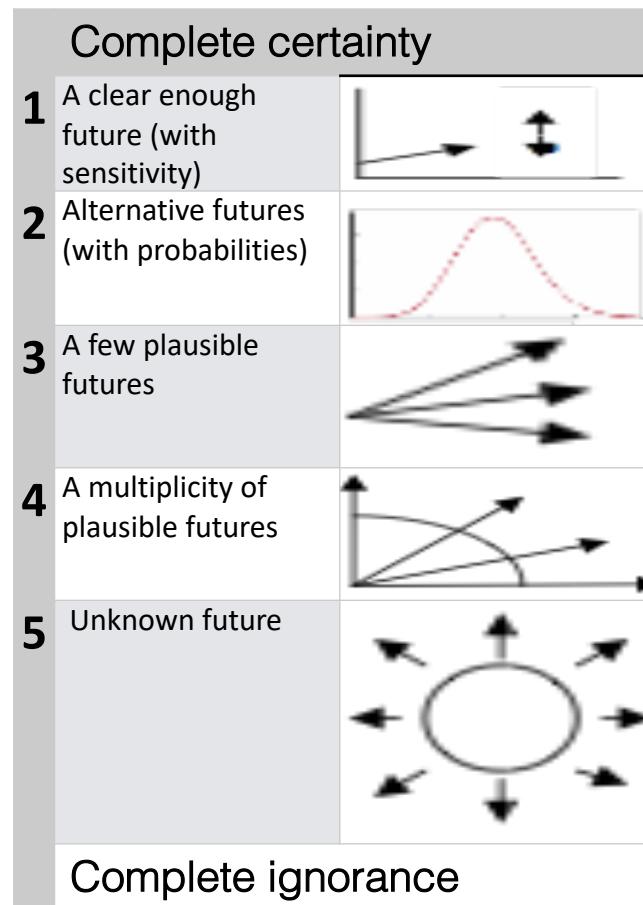
“Decision-making under Risk” (known probabilities of outcomes)

“Decision-making under uncertainty” (unknown probabilities of outcomes or unknown outcomes)

“Decision-making under deep uncertainty” (unknown probabilities and unknown outcomes)

Vilken nivå av kunskap har du om riskerna?

Beslut under “djup osäkerhet” (eng. “deep uncertainty”)

A decision situation is called “deeply uncertain” when

“the experts do not know or the parties to a decision cannot agree upon

- (i) the external context of the system,
- (ii) how the system works and its boundaries, and/or
- (iii) the outcomes of interest from the system and/or their relative importance”

Vincent A. W. J. Marchau
Warren E. Walker
Pieter J. T. M. Bloemen
Steven W. Popper *Editors*

Decision Making under Deep Uncertainty

From Theory to Practice

OPEN

 Springer

Vad ska vi
göra då?

Tre rekommendationer för att hantera djupt osäkra risker

1. Var en kritisk beställare av beslutsunderlag och riskanalyser.
2. Designa bort sårbarheter om det går.
3. Använd metoder för robust beslutsfattande under stor osäkerhet.

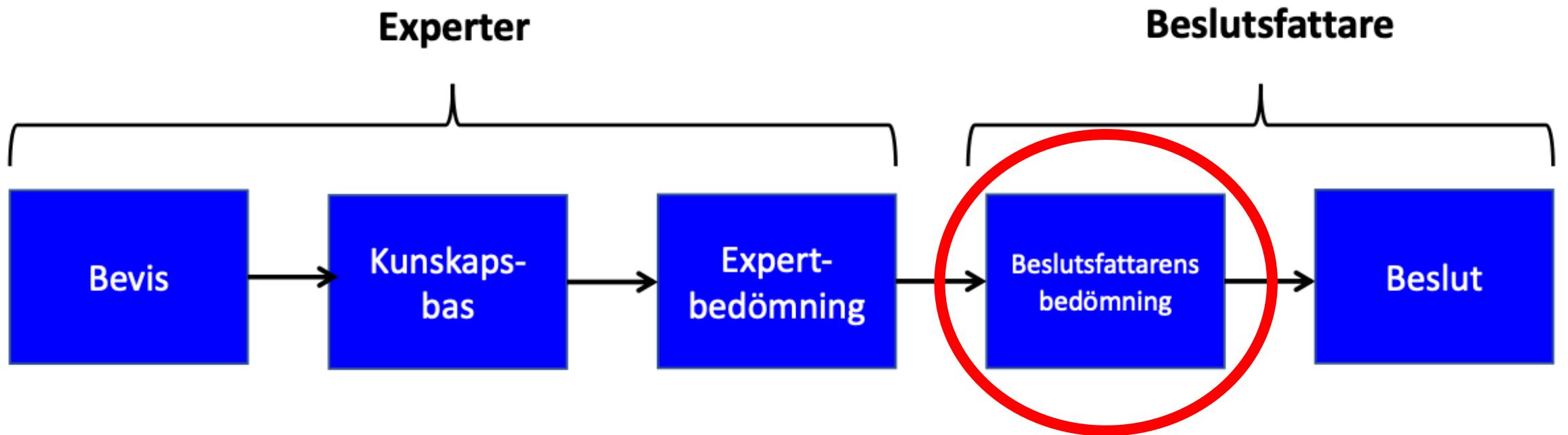
1. Var en kritisk beställare av beslutsunderlag och riskanalyser.

Ta inte bara expertunderlag rakt av se dem som en början till en djupare analys av osäkerheter och risker.

“deep uncertainties call for **managerial review and judgment** that sees beyond the analytical frameworks studied in risk assessment and risk management contexts... This managerial review and judgment should be seen as a basic element of the risk management.”

Aven (2013, p 2082).

“Beslutsfattarens bedömning” är extra viktig för djupa osäkerheter.

En modell över flödet av information från vetenskap till beslutsfattande (Hansson & Aven 2014). Anpassad från Wikman-Svahn (2019) ”Val och värden i extremscenarier – processen från vetenskap till beslutsfattande” MSB rapport MSB1367 – mars 2019 Tillgänglig via: <https://rib.msb.se/filer/pdf/28809.pdf>

2. Designa bort sårbarheter om det går.

Använd till exempel traditionella (ingenjörsmässiga) principer för att öka säkerhet som inte bygger på exakta förutsägelser eller sannolikheter:

1. Inneboende säkerhet ("Safe-fail")
2. Säkerhetsmarginaler
3. Multipla oberoende barriärer

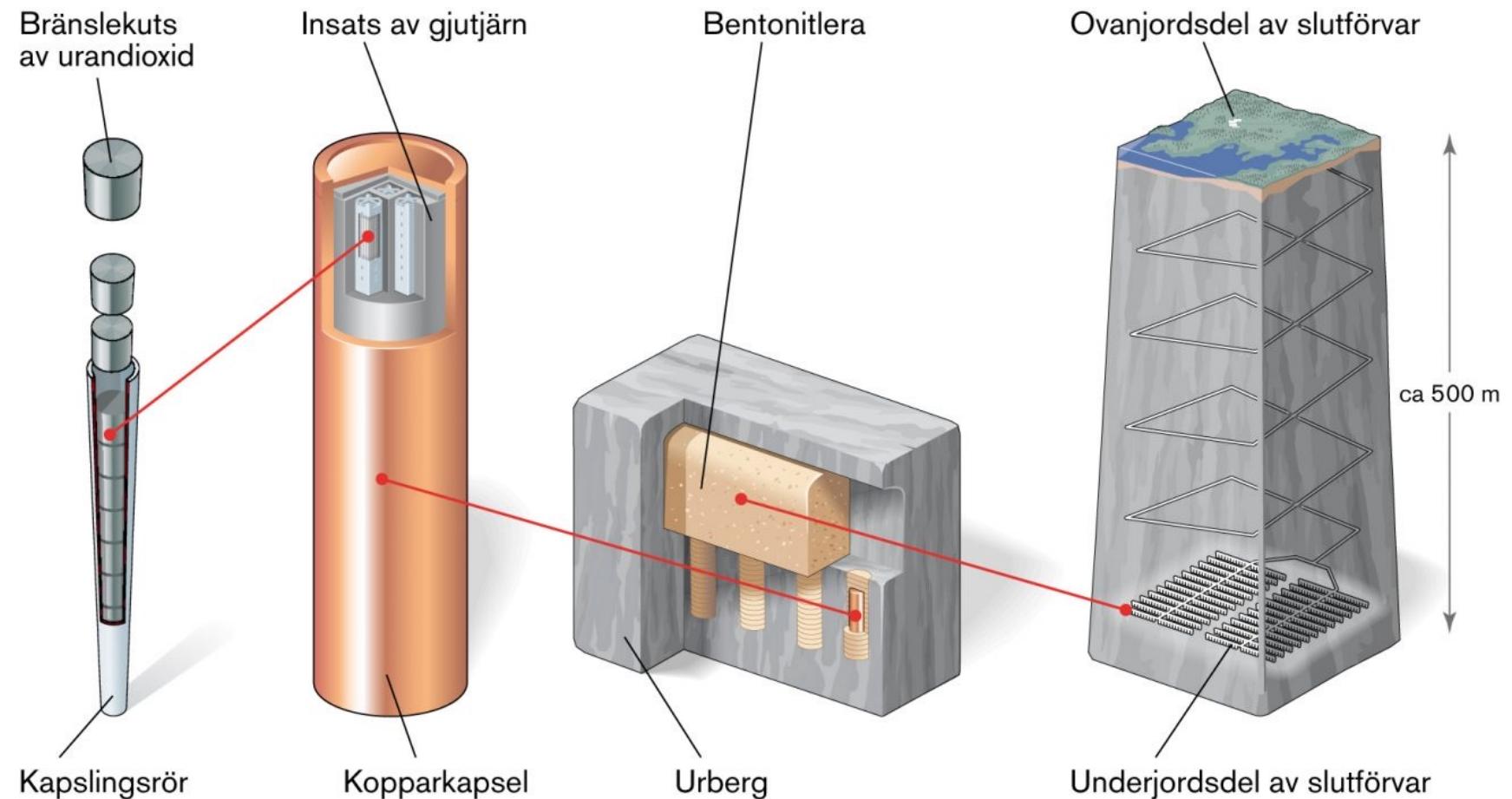
1. Exempel på
Inneboende säkerhet
(safe-fail)

2. Exempel på
Säkerhetsmarginaler:
tillräckligt med livbåtar

3. Exempel på multipla oberoende barriärer

3. Använd metoder för robust beslutsfattande under djup osäkerhet

En mängd nya metoder har utvecklats under senare år.

- Robust Decision Making
 - (RDM; Lempert 2002; Groves and Lempert 2007), Rosersbergs station
- Many-Objective Robust Decision Making
 - (MORDM; Kasprzyk et al. 2013),
- Information gap theory
 - (Ben-Haim 2004),
- Decision scaling
 - (Brown et al. 2012)
- Dynamic Adaptive Policy Pathways
 - (DAPP; Haasnoot et al. 2013).

Principer för robusta beslut inför osäkra klimatförändringar

PER WIKMAN-SVAHN

“Robust decision making approaches for deep uncertainty.”

“[a] growing literature on decision analysis of coastal adaptation advocates the use of RDM [robust decision making] approaches,”

RDM approaches “aim to identify alternatives that perform reasonably well (i.e., ‘are robust’) under a wide range of states-of-the-world or scenarios and hence do not require probability assessments.”

Metoderna för robust beslutfattande under djup osäkerhet karakteriseras av att de

I. Omfamnar osäkerheter

II. Börjar med beslutssituationen

III. Syftar till att hitta robusta lösningar

Carlsson-Kanyama A, Wikman-Svahn, P, Mossberg Sonnek, K, (2019) “We want to know where the line is”: Comparing current planning for future sea-level rise with three core principles of robust decision support approaches, *Journal of Environmental Planning and Management*, online.

I. Omfamna osäkerheter!

- Använd metoder som passar för kunskapsnivå om osäkerheterna.
- Om du har djupa osäkerheter så är det särskilt viktigt att akta sig för “The tuxedo fallacy!”

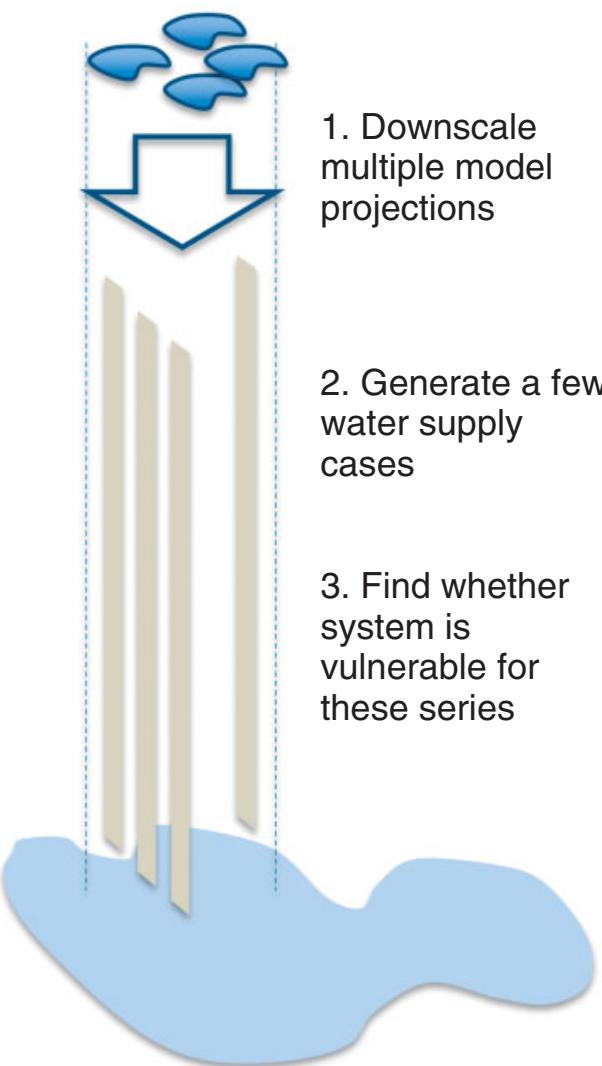
II. Börja med beslutssituationen

- Börja inte med att fråga vad som kommer att hända eller vad sannolikheten är.
 - Då detta kan vara mycket svårt och dessutom mycket osäkert.
- Börja istället med beslutssituationen!
 - Denna vet vi ofta mer om, särskilt om det är vårt eget system.
 - t.ex: hur sårbar är systemet för olika störningar, finns det kritiska tröskelpunkter?

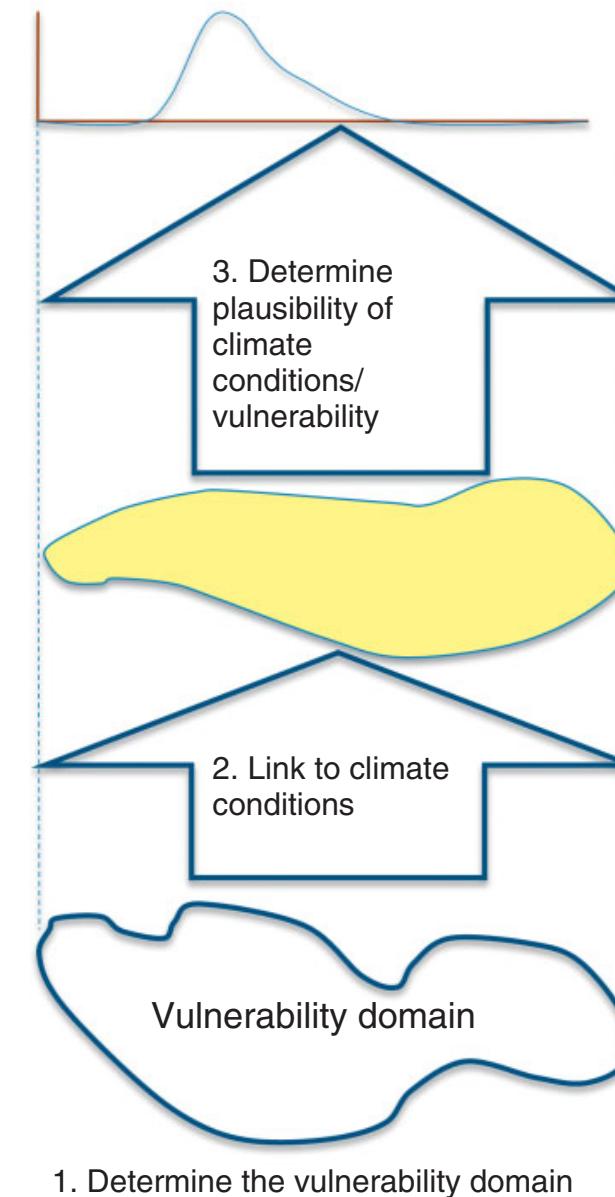
Bättre med “ex post” scenarios för djup osäkerhet

- “**Ex ante** scenario development is the generation of scenarios from internally consistent storylines of future global conditions...”
 - e.g. IPCC RCP/SRES Scenarios
- “**Ex post** scenario development is the generation of scenarios by parametrically or stochastically varying the climate (and other) data to identify vulnerabilities...”

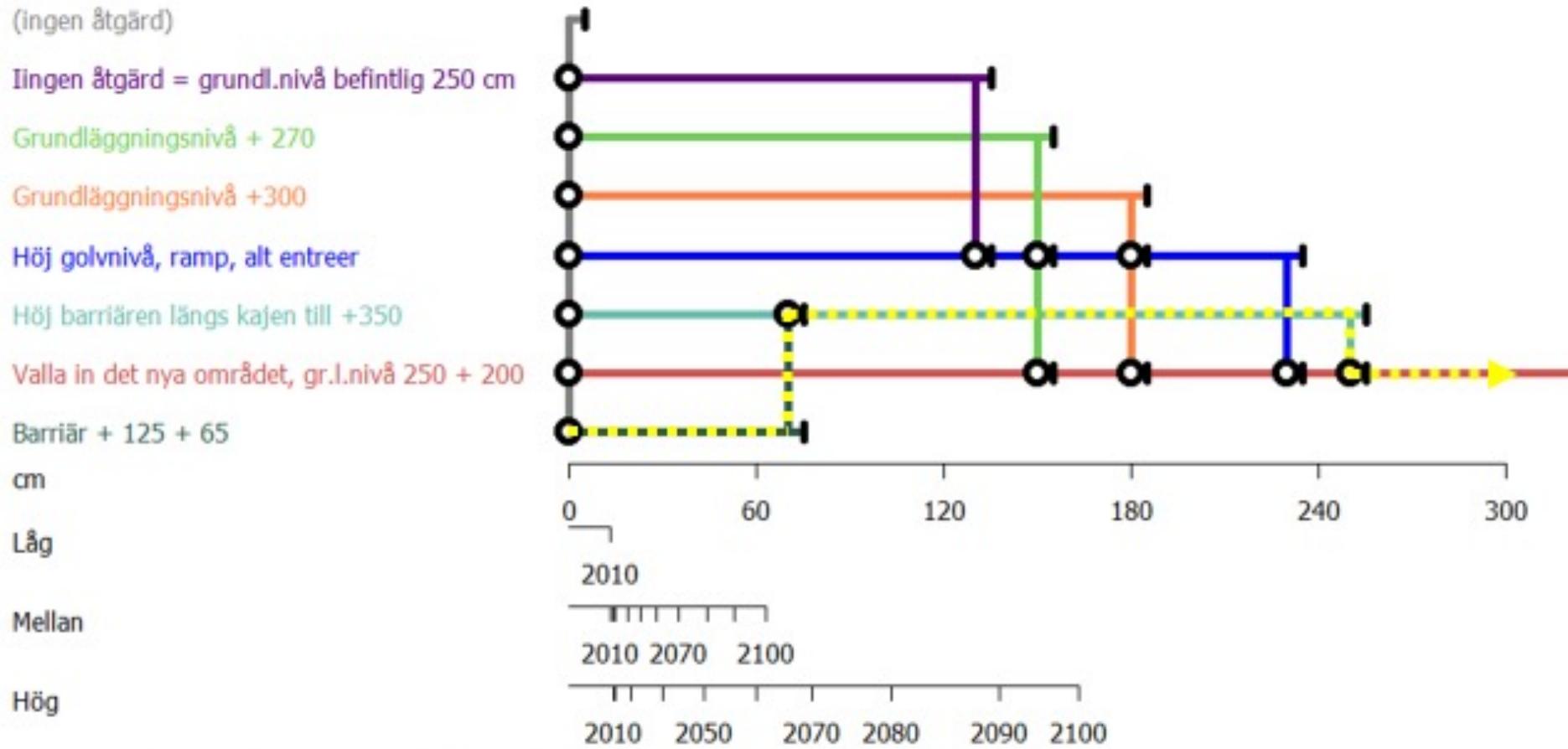
Traditional approach

Decision scaling

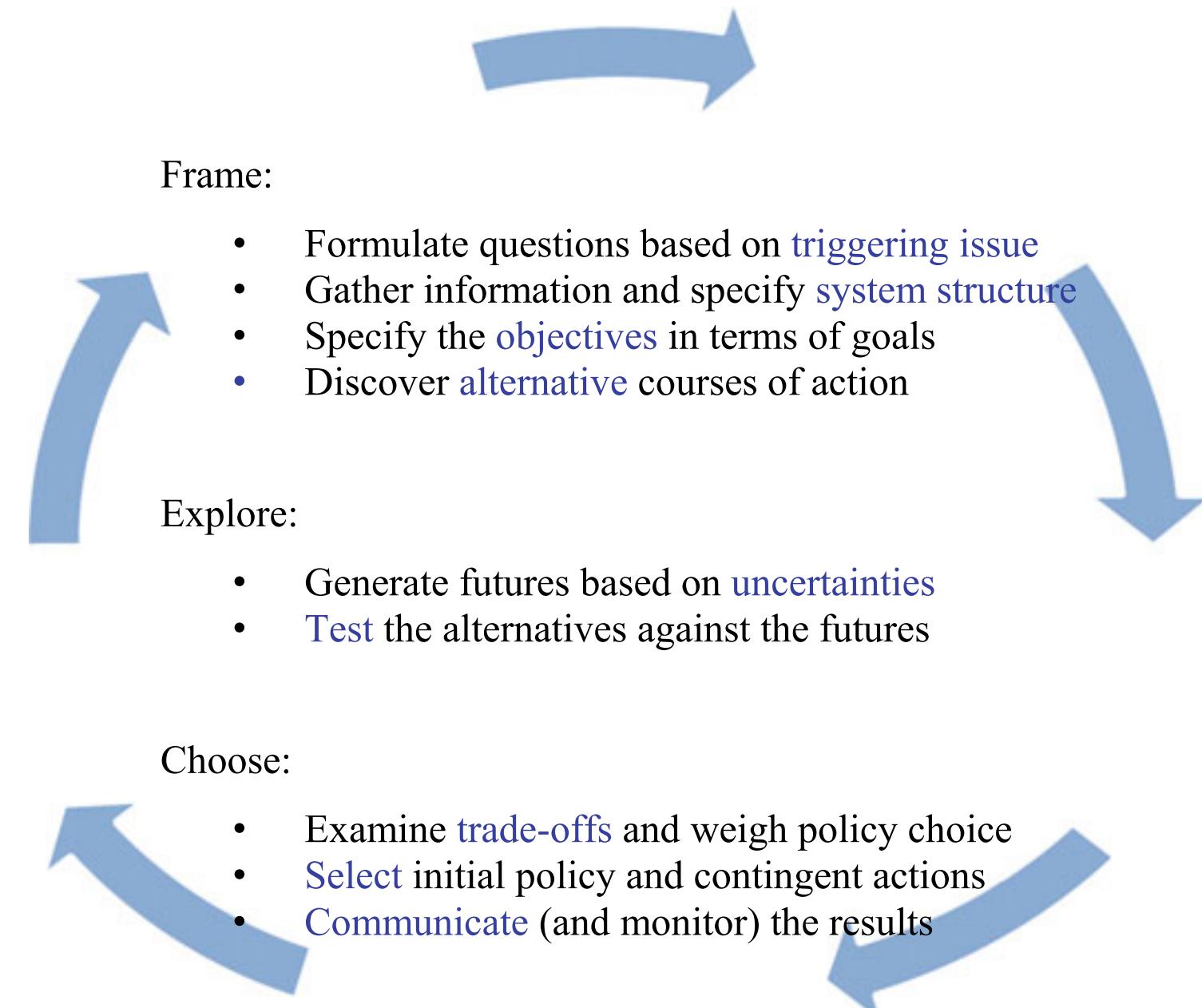
III. Hitta robusta (statiska eller flexibla) lösningar

1. Frame the analysis

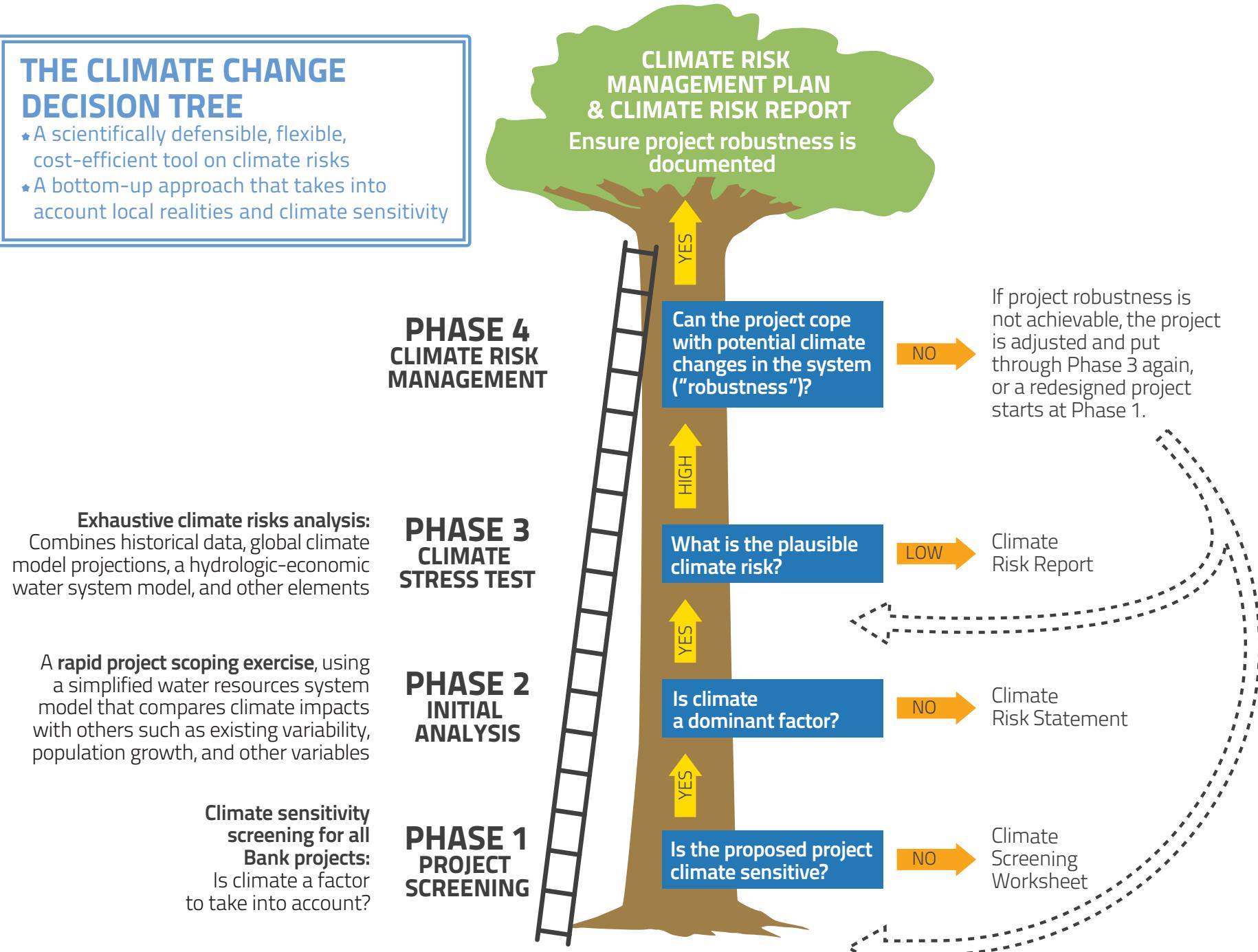
2. Perform exploratory uncertainty analysis

3. Choose initial actions and contingent actions

THE CLIMATE CHANGE DECISION TREE

- ★ A scientifically defensible, flexible, cost-efficient tool on climate risks
- ★ A bottom-up approach that takes into account local realities and climate sensitivity

ROBUST BESLUTSSTÖD

VÄGLEDNING

1. PLANERA
GEMENSAMMA ARBETET
2. SAMLA IN UNDERLAG
3. GEMENSAMT ARBETE

WORKSHOP 1

MELLAN 1 OCH 2

WORKSHOP 2

MELLAN 2 OCH 3

WORKSHOP 3

4. PLANERING OCH
TILLÄMPNING

OM

LOGGA IN

Robust klimatanpassning

“any job worth doing is worth doing superficially.”

- “For a problem requiring treatment by DMDU approaches, *“any job worth doing is worth doing superficially.”*”

För den som vill veta mer

- Böcker
 - Marchau, Vincent AWJ, et al. *Decision making under deep uncertainty: from theory to practice*. Springer Nature, 2019.
 - Aven, Terje. *Risk, surprises and black swans: Fundamental ideas and concepts in risk assessment and risk management*. Routledge, 2014.
- Webbplatser med artiklar och rapporter
 - www.deepuncertainty.org
 - www.kth.se/abe/om-skolan/inst/2.83187/phil/research/robusta-beslut-for-att-hantera-klimatrisker-i-sverige-1.885239
 - www.robustklimat.se
- Hör av dig om du vill veta mer:
 - perwi@kth.se